

Карпенко А.В.

доктор економічних наук, професор
Національний університет «Запорізька політехніка»,
директор

ГС «Запорізький кластер
«Інжиніринг-Автоматизація-Машинобудування»
м. Запоріжжя, Україна

Плинокос Д.Д.

кандидат економічних наук, доцент
Державний науково-дослідний інститут випробувань і сертифікації
озброєння та військової техніки
м. Черкаси, Україна

ВИМОГИ ДО ПРОДУКЦІЇ ПРОМИСЛОВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ: СЕРТИФІКАЦІЯ ТА ОЦІНКА ВІДПОВІДНОСТІ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Для постачання та продажу продукції промислового призначення в країнах Європейського Союзу необхідно пройти процедуру підтвердження відповідності директивам та регламентам ЄС. Підтвердженням можуть бути результати досліджень і за необхідності – сертифікат відповідності. Наявність Сертифікату та/або декларації є обов'язковою умовою збуту, адже гарантує споживачеві безпеку продукції для здоров'я та довкілля [1].

Основні вимоги до безпечності продукції в Директивах ЄС мають назву “суттєві вимоги”. Суттєві вимоги є обов'язковими, і тільки продукція, яка відповідає їм, може бути розміщена на ринку та введена в експлуатацію. Буває, що декілька Директив ЄС можуть бути застосовані до певної продукції одночасно, якщо всі відповідні аспекти захисту охоплюються суттєвими вимогами різних Директив. Для того, щоб встановити, які саме суттєві вимоги стосуються певної продукції, виробник повинен здійснити оцінку ризику. Ця оцінка має бути документально оформлена і включена до технічної документації. Суттєві вимоги визначають результати, яких слід досягти, або небезпеки, які слід взяти до уваги. Втім, вони не передбачають конкретних технічних рішень для досягнення зазначених цілей. Це дозволяє виробникам вибирати спосіб досягнення відповідності суттєвим вимогам, надає більшої гнучкості, а також дозволяє адаптувати розроблення продукції в умовах постійного технічного прогресу. Крім того, вони сформульовані у такий спосіб, щоб уможливити проведення оцінки відповідності цим вимогам навіть за відсутності гармонізованих стандартів або у випадку, якщо виробник вирішить не застосовувати гармонізовані стандарти.

Відповідно до підпункту (д) статті 5(1) Директиви 2006/42/ЕС виробник зобов'язаний нанести знак СЕ на виріб. У статті 16 разом з Додатком III вказується на те, як виглядає знак СЕ, у який спосіб він має бути нанесений та, нарешті, нанесення яких інших маркувань може або не може дозволятися на додачу до маркування знаком СЕ [2].

Знак СЕ наноситься на машину на видному місці, чітко і розбірливо та у спосіб, що виключає його усунення, відповідно до Додатку III. Нанесення на машини та механізми інших знаків, написів та позначень, що можуть ввести третю сторону в оману стосовно значення чи форми знака СЕ, або відразу обох, забороняється.

Будь-які інші маркування можуть наноситись на машини та механізми лише за умови, що це не перешкоджатиме видимості, чіткості й розбірливості та значенню знака СЕ.

Додаток I Директиви 2006/42/ЕС “Суттєві вимоги щодо охорони здоров’я та безпечності, що стосуються проектування та виробництва машин та механізмів” містить всі принципи дизайну та конструкції і всі суттєві вимоги, яким повинна відповідати продукція перш ніж її можна розмістити на ринку [2].

Цей Додаток складається з таких частин:

1. Загальні принципи. Суттєві вимоги щодо охорони здоров’я та безпечності.

2. Додаткові суттєві вимоги щодо охорони здоров’я та безпечності для певних категорій машин.

3. Додаткові суттєві вимоги щодо охорони здоров’я та безпечності у зв’язку з рухом машин.

4. Додаткові суттєві вимоги щодо охорони здоров’я та безпечності для уникнення небезпек, що виникають під час піднімальних робіт.

5. Додаткові суттєві вимоги щодо охорони здоров’я та безпечності для машин, призначених для роботи під землею.

6. Додаткові суттєві вимоги щодо охорони здоров’я та безпечності стосовно машин, що становлять окремі небезпеки, пов’язані з підніманням людей.

Ключовим елементом для визначення того, які саме суттєві вимоги щодо охорони здоров’я та безпечності мають відношення до продукції, є оцінка ризиків. Результати оцінки ризиків з урахуванням всіх етапів передбачуваного терміну експлуатації машин та механізмів допоможуть виявити, які існують небезпеки та з якими ризиками вони пов’язані, а, отже, які суттєві вимоги щодо охорони здоров’я та безпечності, які визначені у Додатку I Директиви, повинні бути додержані.

Знак СЕ показує, що виріб є безпечним для здоров’я споживачів та нешкідливим для оточуючого середовища. Для постачання та продажу продукції промислового призначення в країнах Європейського Союзу необхідно пройти процедуру підтвердження відповідності директивам та регламентам ЄС. Підтвердженням можуть бути результати досліджень і за необхідності – сертифікат відповідності.

Процедура підтвердження відповідності виконується акредитованою нотифікованою організацією за наступними етапами:

1. Визначення Директив і гармонізованих стандартів ЄС для перевірки продукції.

2. Аналіз наявних документів, визначення модулів оцінки відповідності.

3. Проведення експертного контролю виробництва і підготовка типового зразка для випробування та оцінка відповідності.

4. Формування технічного файлу.

5. Проведення випробування продукції, за необхідності аудит виробництва.

6. Отримання сертифікату відповідності та маркування продукції.

До того ж отримання сертифікату оцінки відповідності підвищує рівень довіри до продукції. Сертифікація є ефективним засобом підвищення конкурентоспроможності підприємства, що широко застосовується у світовій практиці і дає змогу (на основі дослідження продукції у спеціалізованих лабораторіях чи центрах) забезпечити захист прав споживачів, надавши їм достовірну та об'єктивну інформацію про властивості продукції, характеристики й відповідність стандартам [3].

Виконання всіх зазначених етапів дозволить виробнику підтвердити відповідність продукції стандартам та директивам Європейського Союзу, і можливість маркувати вироби знаком СЕ, щоб бути представленими на європейському ринку. Наявність сертифікату відповідності на вироби підвищує рівень довіри споживачів до продукції та надає впевненості іноземним контрагентам в якості товарів та послуг, що виробляє компанія.

Література:

1. Кіровоградська регіональна торгово-промислова палата. Вимоги до якості та безпеки продукції в ЄС. URL : www.chamber.kr.ua

2. Директива 2006/42/ЄС від 17.05.2006 Про машини і механізми. URL : https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=77835

3. Ковшова І. О, Нестеров Є. А. Сертифікація продукції як засіб підвищення конкурентоспроможності підприємства. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Вип. 65. URL : <https://doi.org/10.32843/bses.65-10>